

Susanne Branner Jespersens tale ved LGBT+ Danmarks SocialBar

Taler

Susanne Branner Jespersen
Forperson for LGBT+ Danmark

Dato

28. februar 2020

Sted

LGBT+ Danmarks lokaler,
København

NORMER ER sammenlignelige med 'forventninger' i den forstand, at de sætter rammerne for, hvordan vi kan forvente at møde hinanden – og hvad vi kan forvente af hinanden i forhold til fx kønsudtryk (den måde man klæ'r sig på), kønsidentitet (den måde man identificerer sig) og adfærd (den måde man opfører sig på).

Eks: To kommende forældre får kønnet på fosteret at vide via et scanningsbillede. På baggrund af scanningsbilledet begynder de at forvente, hvilket barn de får. Er det en, der bliver god til fodbold, eller er det en, som gerne vil være balletdanser? De begynder at købe tøj ind i en bestemt farve – og familie og venner giver bestemte gaver: Det er noget, de forventer, barnet vil kunne lide. På baggrund af scanningsbilledet. Ingen har endnu spurgt barnet.

Men det er forventninger, som barnet enten oplever at leve op til i større eller mindre grad – eller på et tidspunkt bliver nødt til at bryde med.

Normer fremkommer i alle kulturer og samfundslag. De vokser ud af, hvad de fleste finder almindeligt (eller mindre normkritisk; 'normalt'). Det betyder, at dem, som kan leve op til, hvad der i en kultur anses som almindeligt (det, de fleste gør, tænker og ønsker), de mennesker, de oplever at blive anerkendt for det; de oplever at høre til i kulturen. De oplever, at andre er ligesom dem: De kan genkende sig selv i hinanden. Det er homogent, så at sige.

Og det indretter man sit samfund rundt om: Det som majoriteten oplever passer til det, de gør; det, de tænker; det, de ønsker.

Det er fx, hvis gennemsnitshøjden i en befolkning er 1,70 m, og man så beslutter, at dørkarme kun behøver være 1,75 m – for så kan alle (eller de fleste

om ikke andet) gå igennem døren uden at lægge mærke til, at andre oplever dørkarmen som alt for lav.

Det betyder for minoriteten, at de ikke så ofte oplever, at de kan genkende sig selv i den kultur, der omgiver dem: at de oplever, at det, de gør, det, de tænker, og det, de ønsker, ikke anerkendes i samme grad, som andre omkring dem oplever det. At det ikke er ligeså let at opnå deres drømme, dele deres tanker eller gøre, som de gør.

I stedet må de 'passe ind'.

Det betyder, at dem over 1,75 m må dukke sig for at komme ind ad døren – ellers slår de sig på normen. Det er op til dem selv at 'passere' som individer i samfundet. Og for at kunne det må de ofte skjule noget af sig selv. Alt det, der er knap så normalt. Dét som andre finder outreret; mystisk, uigenkendeligt, underligt, fremmed – men måske også eksotisk, spændende, anderledes.

Man kan opleve at blive andetgjort; en genstand for undren; noget, der skal undersøges, og som man bliver nødt til at stille spørgsmål ved: Man må forklare og forsvare sig selv.

At 'passere' i en kultur giver én privilegier. Det betyder, at man netop ikke behøver at skulle forklare eller forsvare sig selv; at man ikke er noget 'andet'; man undrer ikke nogen. Man møder ikke modstanden på dørkarmen.

Det er lidt ligesom at cykle i medvind. Det er let at komme frem i højt tempo. Måske lægger man slet ikke mærke til, at det blæser. Man behøver ikke lave gear for at komme frem.

Men cykler man i modvind, ved man, det blæser. Man må yde mere for at komme frem – og kommer måske slet ikke frem i samme høje tempo. Man kan have brug for lave gear, for at det overhovedet lykkes at komme fremad.

Det er et privilegie, at passere. At leve op til de forventninger, der er skjulte for dem, som lever op til dem. At kunne se sig selv i film, i historier, på sin arbejdsplads, hvor man uden at vide det kan springe ud som ciskønnet heteroseksuel, når man som kvinde henslængt fortæller sine kolleger, at man har brugt weekenden i sommerhuset med sine børn og mand. Det er der ikke

nogen, der undrer sig over. Der er ikke nogen, som forsigtigt spørger, hvordan det egentlig er at være gift med en mand ... og at have to børn. Man behøver ikke forklare sig.

Men normkritikken undrer sig: Her er fokus netop på det almindelige (på normen) og ikke på det enkelte individ. Her er der ikke nogen, der skal forsvare, hvad de gør, hvad de tænker, og hvad de drømmer om. Normkritikkens genstand er normens mulighedsgrundlag; hvordan kan det være, at det er lettere for en kvinde at fortælle den weekendhistorie, end det er for en anden kvinde, der er gift med en kvinde, at fortælle samme historie – og at 40 % undlader at fortælle den? Og hvordan kan det egentlig være, at det først er for ganske nylig, at det overhovedet er blevet muligt for to af samme køn at blive gift?

Hvad gør det ved børn, at vi møder dem med forventninger til deres opførsel; vilde drenge og stille piger. 12-talspiger og håndværkerfyre. Billige tøser og players. Torneroseprinsesser og helteprinsere.

Og hvad gør det ved børn, der lever så godt op til vores forventninger, at det tipper over; toxic masculinity – eller ved børn, som ikke har nogen at vende sig imod for at få hjælp, og derfor vender det indad; Instagram-konti for selvskade.

Og så er der dem, der ikke bemærker det. Dem med medvind på cykelstien, dem, der kan gå igennem en dør, uden at de behøver at dukke sig.

Det er vores ansvar som civilsamfundsorganisationer på det sociale område at sikre os, at alle oplever medvind, at alle går igennem døre, der er høje nok og brede nok. Det er vores ansvar at gribe dem, der springer ud. At sikre os, de føler, de hører til i vores fællesskaber – uden at skulle forklare sig. Uden at skulle forsvare sig.

Kilde

Manuskript tilsendt fra taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Festtale, Regnbuebevægelsen

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/susanne-branner-jespersens-tale-ved-lgbt-danmarks-socialbar>